

Sneeuwklokjes op Texel

In februari ziet het op Texel uit van de sneeuwklokjes in het bos op doornerven, in eendruppen en
gewoon langs de weg

De historie:

Sneeuwklokjes komen van nature in West- en Midden-Europa voor, van
de Pyreneeën tot de Kaukasus en in Turkije

Het Sneeuwklokje dat op Texel het meeste voorkomt is Galanthus
nivalis, het gewone sneeuwklokje. In de vijftien jaren hebben

enkele botanici van Texel deze sneeuwklokjes Frankrijk
geïmporteerd. Het zijn de jaren op bodem

voor de sneeuwklokjes. Het zijn de jaren op bodem
ontstaan in de jaren van de sneeuwklokjes op Texel

die de gewone sneeuwklokjes vele jaren in de vijftien
verplantte. Het zijn de jaren van de sneeuwklokjes op Texel

Sneeuwklokjes worden geïmporteerd uit Frankrijk, waar
jaar na jaar worden geïmporteerd.

Veel van de sneeuwklokjes op Texel zijn geïmporteerd
van Frankrijk. Het zijn de jaren van de sneeuwklokjes op Texel

de gewone sneeuwklokjes. Het zijn de jaren van de sneeuwklokjes op Texel

Om het nog lastiger te maken met het ook te planten. Het zijn de jaren van de sneeuwklokjes op Texel

zaken voor sneeuwklokjes op stroom zo als kopjes, lepeltjes, tegels enz.

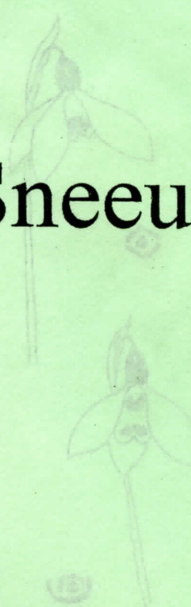

De soorten die op Texel geïmporteerd worden
Galanthus nivalis. Met een kleine groene tekening op
de binnenste bloemblaad en een groenrijt blad dat
doven de bol tegen elkaar sluit. Zie tekening

Sneeuwklokkendag op Texel

Maart 2013

Galanthus elwesii. Het grote sneeuwklokje vind je niet
op Texel, maar wel in de omgeving van Texel.
voorkomt. Het zijn de jaren van de sneeuwklokjes op Texel
kan verschillend zijn, met één of twee groene
tekeningen. Het blad is ook zachtgroen, maar het sluit
doven de bol om elkaar. Zie tekening

Sneeuwkllokjes op Texel

In februari ziet het op Texel wit van de sneeuwkllokjes: in het bos, op boerenerven, in eendenkooien en gewoon langs de weg.

De historie:

Sneeuwkllokjes komen van nature in West -en Midden Europa voor, van de Pyreneeën tot de Kaukasus en in Turkije

Het Sneeuwkllokje dat op Texel het meeste voorkomt is *Galanthus nivalis*, het gewone enkele sneeuwkllokje. In de vijftiger jaren hebben enkele bollenkwekers van Texel deze sneeuwkllokjes van uit Frankrijk geïmporteerd. Zij gingen zelf vele jaren op pad om langs de rivier de Loire de sneeuwkllokjes uit te spitten. De eerste sneeuwkllokjesvelden ontstonden in "de Dennen", de bossen van Staatsbosbeheer op Texel, die de grond voor deze bollenteelt vele jaren aan de kwekers verpachtte.

Sneeuwkllokjes vermeerderen spontaan via zijbolletjes, welke al in 5 jaar en nieuw bloeiend bolletje opleveren.

Veel mensen op Texel hebben sindsdien een centje bijverdiend door in hun boomsingel of op hun land sneeuwkllokjes te telen.

Op Texel vindt men ook *Galanthus nivalis* "Flore Pleno" het dubbele sneeuwkllokje dat later door de kwekers uit Engeland geïmporteerd werd.

In Engeland vooral, maar nu ook al in Nederland en België is er een ware sneeuwkllokjesrage ontstaan. In Engeland vindt men op de landgoederen vele soorten sneeuwkllokjes. De oorspronkelijk wilde en de gecultiveerde, tot wel 200 soorten en variëteiten.

Om het nog leuker te maken spaart men daar ook *Galanthofilia*. Allerlei zaken waar sneeuwkllokjes op staan zoals kopjes, lepeltjes, tegels enz.

De soorten die op Texel gekweekt worden:

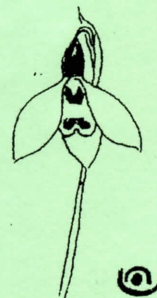
Galanthus nivalis. Met een kleine groene tekening op de binnenste bloemblaadjes en een groengrijs blad dat boven de bol tegen elkaar sluit. Zie tekening.

Galanthus nivalis "Flore Pleno". Het dubbele sneeuwkllokje. Met meerdere bloemblaadjes en ook meerdere binnenste bloemblaadjes met een groene tekening. Ook deze zacht groene bladen sluiten boven de bol tegen elkaar.

Galanthus elwesii. Het grote sneeuwkllokje vind je niet op Texel, maar deze soort wordt veel in tuincentra verkocht. De tekening op de binnenste bloemblaadjes kan verschillend zijn, met één of twee groene tekeningen. Het blad is ook zachtgroen, maar het sluit boven de bol om elkaar. Zie tekening.

De NIOZ tuin

Het NIOZ is omstreeks 1968-1970 van Den Helder verhuisd naar de zuidpunt van Texel, in polder het Horntje tussen de oude dijk en de nieuwe delta dijk. Aanvankelijk bivakkeerden de onderzoekers en het hulp personeel in noodgebouwen. Omstreeks 1970 werden het Zeewaterlab en de Haven gebouwen geplaatst en omstreeks 1975 werd het definitieve Hoofdgebouw neergezet als een lange rij geschakelde laboratoria, in West-Oost richting evenwijdig aan de dijk. Achter dit gebouw werd het terrein van ongeveer 2-3 ha ingericht als "Natuurtuin". Met groot materiaal werden zandduinen gemaakt en aan de Noordzijde van het gebouw werd in het vlakke weiland een grote ondiepe vijver gegraven, uitlopend op een drassige weide.

Zo zien we nu aan de noordgrens van het NIOZ terrein een hoge (Delta) dijk die overgaat in een diep dal, waarachter een hoog zand duin verrijst dat weer afloopt naar een dichtgegroeide plas. Het zand duin sluit aan op de duintjes ("Nollen") aan weerszijden van de Mokbaai en bij de TESO Veerhaven, maar is dus geheel kunstmatig opgebouwd. Op het zand is een toplaag aangebracht van de aarde die vrijkwam bij het uitgraven van de vijver. Na afloop is het hele terrein ingezaaid met gras en het personeel heeft gezamenlijk enige duizenden boompjes geplant.

In 1975 kwam er meteen een heel droge zomer, zodat een deel van de boompjes al direct het eerste jaar verdorven en horizontaal langs de ramen voorbij kwam vliegen. Maar er bleven genoeg boompjes over, zodat er nu, na 35 jaar, toch al flink wat bossages om het gebouw staan. Aan de zuidkant is het terrein erg droog en blootgesteld aan de Westen wind, waardoor de boompjes klein en kwarrig blijven. Maar aan de Noordkant wordt het terrein beschut door het langgerekte gebouw en door de Deltadijk, zodat daar veel bomen toch al mee dan 10 m hoog zijn.

Onder de bomen op het noordelijke zandduin, grenzend aan de vijver, zijn in de loop van 30 jaar vele soorten bolgewassen en andere bijzondere planten gepoot. Het was de bedoeling een soort "stinzenplanten" begroeiing te krijgen en op het drassige weiland aan de Oostkant een "Orchideeën weide" vergelijkbaar met Drijvers Vogelweid De Bol.

De aangeplante bomen waren vooral wilgen, elzen, essen, eiken, abelen, meidoorns, vogelkers, spaanse aak, lijsterbes, krenteboompje, wilde appel, zuurbes en gelderse roos.

Onder de bomen groeien nu ongeveer 30 verschillende soorten bolgewassen, waaronder ook 3 verschillende soorten sneeuwkllokken (*Galanthus nivalis*, *G. elwesii* & *G. woronowii*), en ongeveer 30 soorten andere planten waaronder ook bijzondere soorten als zwartmoeskervel, Judaspenning, muskuskruid, gulden boterbloem, winterpostelein, vingerhelmbloem, wilde cyclamen, sleutelbloemen, voorjaarszonnebloem, anemonen, etc.

Sommige bodembedekkende kruiden woekeren sterk : gevlekte dovenetel, hondsdrif, zwartmoeskervel, knolsmeerwortel, brandnetels en kleefkruid winnen het van de andere planten. Daardoor worden in de zomer de bosjes volstrekt ontoegankelijk. De voeding voor deze wilde groei komt uit de poep van vele tientallen kauwen, die in de nazomer overnachten in de bosjes en alles onderschijten. Bovendien wordt de stinzenflora ook bedreigd door opslag van bramen en klimop, zodat het de vraag is of dit moois wel allemaal blijvend is.

Op dit moment zijn de weelderige groei en bloei van sneeuwkllokken, lenteklokken, trompetnarcissen, boshyacinthen, vingerhelmbloem, wintercyclamen en driekantlook nog steeds heel mooi en de moeite waard om te bekijken in Maart-April. Temeer omdat dit de enige plek op Texel is waar deze mooie planten op hellingen staan van het zand duin, waardoor je er van onder tegen aan kunt kijken, of juist van bovenaf er op neer kunt kijken.

In de bosjes en weiden wordt geen onderhoud gepleegd. 's Zomers wordt de weide gemaaid en soms worden er wat bomen in de bosjes gerooid. Van tuinieren is geen sprake : dat is in zo'n groot wild terrein niet te doen.

In Mei-Juni is de weide op z'n mooist, met orchideeën, weide koekoeksbloemen, kievitsbloemen, hoepelroknarcissen, dichtersnarcissen, grote pimpernel, slanke sleutelbloem en vele andere bijzondere planten. In Juli bloeien Jacobkruiskruid, boerenwormkruid, duizendblad en wilde peen. Er vliegen dan veel weidevlinders.

Mark Fonds

Over Piet van Groningen

Voor Piet van Groningen is een sneeuwkllokje niet zomaar een sneeuwkllokje. Hij teelt al zo'n 40 soorten sneeuwkllokjes op zijn land aan de Amaliaweg in de Prins Hendrikpolder op Texel. Daarnaast teelt hij ook de prachtigste tulpen en verbouwt de lekkerste aardappelen.

Vorig jaar stond er in de Texelse Courant een stuk over Piet.

Hij is niet de enige Texelaar die sneeuwkllokjes teelt. Ook Nanning Kikkert, een nazaat van de beroemde Kikkertfamilie die de sneeuwkllokjes uit Frankrijk haalde, teelt nog steeds sneeuwkllokjes.

Piet, die al sinds 25 jaar sneeuwkllokjes teelt, krijgt steeds meer aardigheid in andere soorten dan alleen de gewone *Galanthus nivalis*, het Franse sneeuwkllokje. Toch wil hij vooral soorten die je goed kunt onderscheiden en die je ook zonder naambordje herkent. Een paar jaar geleden ontdekte Piet een verrassing in een partijje dubbele sneeuwkllokjes die hij uit Schotland gekocht had. Er staken allemaal punten uit omhoog, alsof er kweekgras tussen zat. Het bleek een bijzondere soort te zijn met een groot schutblad. Een Engelse kenner herkende het meteen en bood er een flink bedrag voor. Dat vond Piet overdreven en ging er niet op in. Het jaar daarna is er toch een kistje vol naar Engeland gegaan voor een redelijk bedrag. Naast de partijen voor de handel heeft Piet ook kleine partijtjes en ruilt soms met verzamelaars en kwekers. Dat vindt hij prettiger en je krijgt voor iets moois vaak iets anders moois of zeldzaams terug. Zo doe je elkaar een plezier.

De laatste jaren is de populariteit van sneeuwkllokjes enorm gegroeid. Dat merkt Piet ook. Hij ontvangt onder andere Engelse en Belgische kenners. Met ons groepje liefhebbers bezoeken we ook jaarlijks zijn bedrijf en het is steeds een verrassing welke soorten hij er weer bij heeft. In 2012 stond er een partij *Galanthus elwesii* op het land waar de mooiste variëteiten tussen zaten. In de schuur tijdens ons bezoek vertelt Piet enthousiast over de sneeuwkllokken en heeft hij ook voor een heel redelijke prijs een paar soorten te koop. Daar zijn ook soorten bij, zoals de groenpunter en de ezelsoren sneeuwkllok, die je lang niet overal kunt kopen. Op het land is te zien hoe de sneeuwkllokjes tegenwoordig geteeld worden. Niet meer in het bos waar ze eigenlijk thuishoren, maar gewoon op het veld en goed toegedekt met stro en riet om ze te beschermen tegen zonlicht.

Stinzenplanten op Texel

In Maart kunnen we weer overal bloeiende vroege bolgewassen zien : sneeuwkllokken, lenteklokken, winter-aconieten, krokussen, vroege narcissen. Het merendeel van deze soorten hoort bij een groep planten die vaak omschreven wordt als "stinzenplanten". De naam komt van het friese woord "stins", dat is afgeleid van "stenen huis".

Het gaat om niet-inheemse sierplanten die inmiddels in Nederland zijn ingeburgerd en in verwilderde staat groeien in tuinen van heren huizen, pastoriën, kerkhoven, buitenplaatsen, op stadswallen en in parken. Het woord "stinsplant" werd voor het eerst gebruikt door de friese botanicus J. Botke in 1923, en weldra door andere planten liefhebbers overgenomen om deze speciale groep cultuur planten te omschrijven.

Deze bijzondere planten komen overigens overal in Nederland voor, waar ze sinds de 19^e eeuw zijn aangeplant ter versiering van de tuinen van welvarende burgers. Ze komen hoofdzakelijk uit midden- en zuid Europa, en gedijen vooral op humusrijke-, leem- en kalkhoudende gronden. We vinden ze in Nederland daarom vooral op klei-gronden, in het rivierengebied en in de kalkrijke duinen, weinig of niet op zure grond.

Ook op Texel groeien stinzenplanten, op sommige plaatsen heel veel zelfs, en veel Texelaars hebben ze ook in hun tuin. Sommige soorten werden en worden hier gekweekt (sneeuwkllokken, boshyacinten, Turkse lelies, krokus) en we zien ze vaak nog groeien op plekken waar ze vroeger gekweekt werden, zoals bijv. in het Texelse bos en bij de Cocksdoorp.

Bij de teelt in het bos werd de grond bemest met kalk en kunstmest. Met de import van sneeuwkllokken uit Frankrijk kwamen ook allerlei andere kalkplanten mee. Zo zien we nu hier en daar in Texelse bosjes en in sommige bermen verwilderde aronskelken groeien, voorjaarshelmbloem, blauwe druifjes, bosanemonen, enz.

Staats Bos Beheer heeft de contracten met sneeuwkllokken kwekers niet verlengd, zodat de kweek van sneeuwkllokken in het Texelse bos is gestopt. Daardoor worden de groeiplaatsen niet meer bemest met kalk en wordt ook de opslag van bramen en esdoorn zaailingen niet meer gecontroleerd. We mogen verwachten dat op den langen duur de sneeuwkllokken in het bos zullen verdwijnen. Bij de Cocksdoorp groeien ze nog massaal, en mogelijk zullen ze daar blijven doordat daar (kalkhoudende) klei in de ondergrond zit.

Voor diegenen die graag zelf stinzenplanten in hun tuin willen, en ook wel graag nieuwe soorten willen uitproberen, hier mijn ervaringen.

Sommige van deze soorten kunnen zich snel vermeerderen doordat ze sterk uitstoelen en uitzaaien. Daardoor kunnen ze opdringerig zijn en een plaag worden in de siertuin. Het is geen wonder dat deze planten zich blijvend in Nederland hebben gevestigd : ze winnen het van de meeste andere planten. Je kunt deze soorten maar beter NIET in je eigen tuin planten, want er is een risico dat je er nooit meer vanaf komt. Bijvoorbeeld : boshyacinten, daslook, driekantlook, vogelmelk. Ook kleine soortjes, die eigenlijk best heel mooi zijn, kunnen toch zo talrijk worden dat ze de tuin veroveren ten koste van andere mooie planten : bijvoorbeeld blauwe druifjes, sneeuwroem, scilla bifolia rosea en boerencrocus. Zulke plantjes groeien ook op hun natuurlijke standplaatsen in grote aantallen en bedekken dan grote oppervlakken.

Er zijn ook wel beschaafde soorten krokus, scilla's en druifjes, die niet zo opdringerig zijn en toch mooi, zodat ze kunnen bijdragen aan de verfraaiing van "stinzen-tuinen".

Sneeuwkllokken.

De gewone sneeuwkllok (*Galanthus nivalis*) is al heel lang als stinzenplant bekend. Maar er zijn ook andere echte soorten sneeuwkllokken die hier willen groeien : de vroegbloeiende Turkse sneeuwkllok *Galanthus elwesii* met brede blauwgroene bladeren en de groenbladige *Galanthus woronowii*. Beide soorten groeien in de NIOZ bosjes. Het geplooid sneeuwkllokje, *Galanthus plicatus*, kan zich hier vermoedelijk ook wel vestigen. *Galanthus elwesii* valt vooral op omdat ze groter is dan de gewone sneeuwkllok en vroeger bloeit (eind Januari en Februari). Dat betekent wel dat deze soort hier al helemaal geen zaad kan maken : zo vroeg vliegen er echt geen bijen, en daar zijn ze wel van afhankelijk. Ik zie bij *G. elwesii* in de NIOZ bosjes nooit bessen. In de tuin maken ze, na kruis bestuiving met een penseeltje, wél bessen met zaden.

Er zijn in totaal wel 10 echte soorten sneeuwkllokken. De meeste soorten groeien in het midden Oosten in de omgeving van de Kaukasus. Ze zijn lang niet allemaal winterhard.

Lentekllokken (*Leucojum vernum*) stellen dezelfde eisen als sneeuwkllokken, het zijn allebei kalkplanten. Ze doen het hier ook heel goed en bloeien in de NIOZ bosjes in Maart met een spectaculair tapijt van bloemen. Ze planten zich ook op dezelfde wijze voort als sneeuwkllokken, maar worden evenzo vaak niet bestoven omdat ze zo vroeg bloeien, als er nog vrijwel geen bijen vliegen. In Mei hebben ze grote groengele bessen met wittige zachte zaden die niet mogen uitdrogen.

De **zomerklok** (*Leucojum aestivum*) wil hier ook wel groeien, maar plant zich in de NIOZ tuin niet voort. Ze bloeien in April-Mei, maar maken geen rijpe bessen. Ze worden dus kennelijk niet bestoven. Ik weet niet waarom niet, in de tuin maken ze wel bessen met grote zwarte zaden.

Groeiomstandigheden voor stinzenplanten

Vrijwel alle soorten blijken uitgesproken kalkplanten. Die kunnen alleen in grotere wilde heemtuinen groeien als er kalk of (kalkhoudende) leem in de ondergrond zit. Dat is op Texel alleen in het Hoge Berg gebied en misschien in oude zeelei gebieden aan de Oostkant van Texel ?

De NIOZ tuin is zo'n soort heemtuin. Bij de inrichting zijn sommige plekken kalkrijk gemaakt met schuimaarde (afval produkt van de bietsuiker bereiding, veel in landbouw gebruikt).

Ziekten en plagen.

Niet alleen de groei omstandigheden, zoals water, nutrienten, humus, leem, kalk, enz., bepalen of bepaalde planten hier in verwilderde staat in grote tuinen kunnen groeien. Ook opvreterers zoals slakken, wormen en insecten (leliehaantjes, Snuitkevers, Narcissenvlieg) bepalen of een nieuw soort plant zich hier kan vestigen.

Concurrentie met andere planten kan een rol spelen. Sommige soorten groeien goed in de tuin omdat we de concurrentie door wieden weghouden. In de vrije wildbaan worden dezelfde planten in de kortste keren overwoekerd. In de NIOZ bosjes dreigen de stinzenplanten overwoekerd te worden door bramenstruweel en klimop. Ook sterkgroeiende planten als hondsdrif, bonte dovenetel, zevenblad, brandnetel, fluitekruid en speenkruid kunnen geduchte concurrenten zijn. Bestrijden van deze plant in een grote heemtuin (zoals bij het NIOZ) is onbegonnen werk. Een oorzaak voor de sterke groei in de NIOZ bosjes van dit soort planten blijkt vogelpoep te zijn : iedere zomer komen honderden kauwen slapen in de bomen en die poepen alles onder . Wat dat betreft is de Havik onze grote vriend, die doet er af en toe wat aan !

In ieder geval kunnen kleine bolletjes zoals sneeuwkllokken, lentekllokken, kievitseitjes en scillas slecht tegen schoffelen : dan verdwijnen ze vaak. Veel mooie begroeiingen van stinzenplanten in Friesland zijn verdwenen doordat plantsoenen diensten alles netjes "opruimden" bij de kerk of het kerkhof.

Kweken van stinzenplanten : stekken of zaaien ?

Wanneer we pollen sneeuwklommen opgraven, in afzonderlijke bolletjes uitsplitsen en uitplanten, dan groeit ieder bolletje in een paar jaar uit tot een polletje. Als we die weer uitgraven en opsplitsen en dat in de loop van een aantal jaren herhalen, dan heb je tenslotte een tuin vol met duizenden sneeuwklommen. Al die sneeuwklommen zijn stekken van elkaar, het zijn "klonen", en samen vormen al die plantjes één reusachtige plant. In de bollen kwekerij worden de meeste gangbare "soorten" of variëteiten op dezelfde wijze door klonen vermeerderd. Aangezien Sneeuwklommen, Narcissen, Tulpen en Lelies niet aan zelfbestuiving doen, kunnen identieke planten van één variëteit elkaar niet bestuiven. Er zijn twee erfelijk verschillende planten nodig om tot kruisbestuiving te komen. Als dus de hele tuin vol staat met gestekte sneeuwklommen zullen er nooit bessen met zaden kunnen ontstaan, ook al vliegen er bestuivende bijen rond.

De sneeuwklommen in het Texelse bos zijn oorspronkelijk afkomstig uit Frankrijk, van niet-gekweekte planten. Die zijn niet allemaal identiek en kunnen dus wel elkander bestuiven. Toch gebeurt dat nauwelijks omdat ze te vroeg bloeien, als er vrijwel geen bijen vliegen. In Juni kun je wel wat gele bessen vinden, maar veel minder dan het aantal bloemen dat in Maart te zien was.

Eind Februari en begin Maart kan de tuin al een zee van bloemen zijn : sneeuwklommen, lenteklommen, winteraconieten, crocussen, cyclamen, scillas, vroege narcissen, enz. Alles bij elkaar wel 10 verschillende soorten planten. Als we alle bloeiende planten om ons heen een emotionele waardering geven van 100 %, dan heeft ieder van die 10 soorten een waarde van 10 %.

In de hoogzomer kunnen we meer dan 200 soorten bloeiende planten om ons heen zien, en dan heeft iedere bloeiende soort een emotionele waarde van maar 0,5 % : als er 10 soorten verdwenen zouden zijn zou je dat nauwelijks merken.

Daarom hebben vroegbloeiende bolgewassen voor de meeste mensen een grote emotionele waarde : ze laten zien dat de Winter voorbij is en dat er weer een Zomer aankomt. Dat verklaart waarom er zo'n levendige handel is in deze bolgewassen en waarom er clubs van liefhebbers zijn, zoals de "Galanthophielen", die zich heel intensief met sneeuwklommen bezig houden.

Resumerend : de reden waarom zo weinig nieuwe bolgewassen zich als stinzenplanten hier kunnen vestigen, is omdat het meestal kalkplanten zijn uit gebieden met een landklimaat. Ze hebben kalk nodig en/of klei in de ondergrond. Ze zijn aangepast aan strenge winters en hete droge zomers en kunnen daardoor slecht aarden in het extreme zeeklimaat op Texel. Ook al lijken sommige soorten zich bijzonder goed te vestigen en talrijk te worden in speciale heemtuinen (zoals bijv. in de NIOZ tuin), dan is het maar de vraag : voor hoe lang ? De kans is groot dat er na 100 jaar niets meer van terug te vinden is en dat alles overwoekerd is door bramen, klimop, zevenblad en fluitenkruid. Dat hoeft ons er niet van te weerhouden gewoon door te gaan met het spelen met deze plantjes en de wereld om ons heen een klein beetje te versieren. Niemand kan weten hoe onze wereld er over 100 jaar uit ziet: wie dan leeft, die dan zorgt.

Mark Fonds

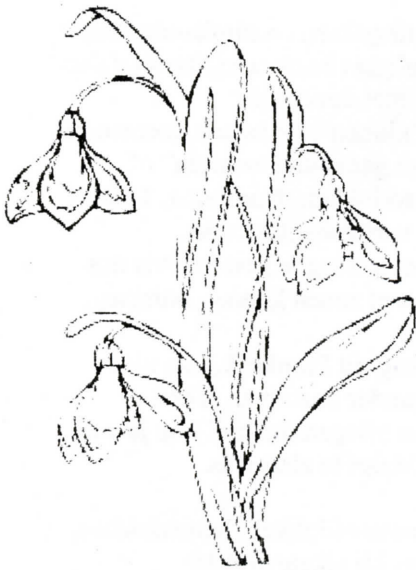
Sneeuwklomjestips van Texelse kwekers:

- *Bloeiende sneeuwklomjes zijn prima in het voorjaar te poten. De droge bolletjes vroeg in het najaar.
- *Gewone enkele Galanthus nivalis zijn het beste voor verwildering. De Texelse zaaien zich uit. De dubbele vermeerderen zich alleen vegetatief.
- *Bemesting is niet nodig als de grond kalkrijk is en met humus bedekt.
- *Kies plaatsen die in het vroege voorjaar zonnig zijn, maar waar in de zomer schaduw valt. Bijvoorbeeld open loofbos.
- *Poot ze ongeveer 6 centimeter diep en een paar centimeter van elkaar.
- *Maai pas als het loof is afgestorven en het zaad gevallen.
- *Na een paar jaar is het zinvol dikke pollen te splitsen. Dat betekent rooien en breder uitplanten. Zo help je verspreiding en voorkom je wegroten.

Uit Landleven 1-'11

Sneeuwkllokjes weetjes en tips

Hoe bekijk je sneeuwkllokjes?

Een tip van Gert Jan van der Kolk, een sneeuwkllokjes deskundige.

Knijp de bloem van het sneeuwkllokje voorzichtig van de top tot de punt van de blaadjes tussen duim en vingers, Zo druk je het bloempje open en kun je de binnenkant met tekening goed bestuderen.

Als de bloemen nog ingepakt in het vliesje zitten staan ze rechtop en hangen dus nog niet. Dit noemde Jan Wolkers, die hier ook op Texel aan de rand van de Dennen woonde, het snijboonstadium.

Sneeuwkllokjes evenementen.

Er zijn jaarlijks op verschillende plaatsen in Nederland sneeuwkllokjes evenementen. Zoals: De open tuin van An Fallinger te Dordrecht, die de nationale collectie bezit.

Sneeuwkllokjesfeest in februari gedurende drie dagen op de Boschhoeve in Wolfheze.

Sneeuwkllokjesmarkt in de Zaanse schans.

Workshops op Hoeve Vertouwen in Wieringerwerf.

Voor volgend jaar gewoon even kijken op de websites.

Sneeuwkllokjesboeken.

Er zijn de laatste jaren een paar goede boeken over sneeuwkllokjes verschenen. Sneeuwkllokjes van Hanneke van Dijk en Gert Jan van der Kolk is wel de handigste, maar alleen nog tweedehands te verkrijgen. Terra isbn 90-5897084-1

Galanthomania van Hanneke van Dijk. Terra isbn 976 90 8989-243-0

In het Duits Schneeglöckchen van Gunther Waldorf. Deutsche Verlags Anstalt

Sneeuwkllokjes in de kunst.

Zo vroeg in het voorjaar en zo dapper in koude en sneeuw. Dit heeft veel kunstenaars geïnspireerd. Schubert bijvoorbeeld met het lied Viola dat over een sneeuwkllokje gaat. Kinderliedjes zijn er te over. Iedereen herinnert er zich nog wel een. Op schilderijen uit de oudheid zie je ze soms tussen andere bloemen aan de voeten van de mensfiguren staan. In de romantiek vooral bij de Preraffaeliten werden mooie vrouwen en bloemen, waaronder het sneeuwkllokje veel uitgebeeld. De oorbel van parel op een schilderij van Vermeer wordt een snowdrop earring genoemd

Symboliek

In de volksgebruiken, mythologie en godsdienst kom je ook steeds het sneeuwkllokje tegen. Gewijd aan Maria op haar naamdag op 2 februari. Als teken van maagdelijkheid en ook als bloem voor de doden.

Het sneeuwkllokje is vroeger nooit in de geneeskunde gebruikt, maar wel in kloostertuinen geplant als teken van bescheidenheid, reinheid en symbool voor de gebogen biddende hoofden.

Het staat symbool voor troost en hoop, vriendschap en jeugdige blijheid.

Betekenis van de Latijnse naam

Galanthus Gala- melk Anthos – bloem

Sneeuwklorkjesdag Stichting Oase 9 maart 2013

Route beschrijving

1. Na aankomst van de boot van 9.30 vanaf Den Helder route vanaf de veerboot per auto naar het eerste adres, **Landsdiep 4, vlakbij de veerhaven**

Houd bij het verlaten van de boot rechts aan en ga bij de stoplichten rechtsaf. Dit is zijweg 1. Volg de weg tot het NIOZ instituut. Op de splitsing langs de haven en het duin linksaf slaan. Daar staan we jullie op te wachten. Hier kan je langs de weg parkeren.

2. Na bezoek aan de NIOZ-tuin terug naar de Pontweg voor het tweede adres. Op **zijweg no 3**, de Amaliaweg rechts afslaan. Aan het einde links is de boerderij/sneeuwklorkjeskwekerij die we gaan bezoeken. **Amaliaweg 11** (Vertrouwen)

3. Terug naar de Pontweg op weg naar het lunchadres.

We rijden even via de Hoge Berg en Zuid Haffel. Een mooi oud landschap. Bij zijweg 4 rechtsaf en dan bij de kruising zijweg 5 en de Pontweg recht oversteken. Aan het einde linksaf en direct rechtsaf de weg Driehuizen in.

Doorrijden tot de Westersweg, rechtsaf en direct linksaf de Smitsweg in. Aan het einde is het lunchadres, **De Worsteltent, Smitsweg 6**.

4. Na de lunch maken we een wandeling door het **sneeuwklorkjesbos**.

Verlaat de Worsteltent en ga met de auto linksaf de Rozendijk op. Bij de kruising Westerslag rechtsaf

Parkeren bij snackbar het Turfveld, net voordat je het bos verlaat. Aan de linkerkant van de weg is een parkeerterrein. Hier verzamelen we voor de wandeling.

5. Dan rijden we terug, Westerslag, linksaf de Rozendijk weer op. Nu recht doorrijden het bos uit en helemaal tot de rotonde op de Pontweg afslag no. 11. Nu rechtsaf de Pontweg volgen tot de volgende rotonde, no.10. Daar linksaf en de weg richting De Waal, Oosterend volgen. Op de rotonde voorbij De Waal even richting Oosterend, dit is rechtdoor, volgen en dan na 150 meter de eerste weg rechts, De Spangerweg inslaan.

Op de eerste T- splitsing staat de stolpboerderij met rood pannendak van **Hans en Nieteke Roeper, Spangerweg 16**

Daar langs de weg parkeren. Hier word je verwacht voor een high-tea en het bezichtigen van de tuin.

We sluiten om 16.30 af, zodat je de boot van 17.00 naar Den Helder kunt halen.

Wij hopen voor te rijden en elkaar niet kwijt te raken. We hebben ook kaartjes van Texel bij ons voor de zekerheid.

Groeten van Nieteke